

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തസ്യാസൻ വിശ്വരൂപസ്യ ശിരാംസി ത്രീണി ഭാരത |
സോമപീഥം സുരാപീഥമന്നാദമിതി ശുശ്രൂമ || 1 ||

സ വൈ ബർഹിഷി ദേവേഭ്യോ ഭാഗം പ്രത്യക്ഷമുച്ചകൈഃ |
അവദദ് യസ്യ പിതരോ ദേവാഃ സപ്രശ്രയം നൃപ || 2 ||

സ ഏവ ഹി ദദൗ ഭാഗം പരോക്ഷമസുരാൻ പ്രതി |
യജമാനോഽവഹദ് ഭാഗം മാതൃസ്നേഹവശാനുഗഃ || 3 ||

തദ് ദേവഹേലനം തസ്യ ധർമാലീകം സുരേശ്വരഃ |
ആലക്ഷ്യ തരസാ ഭീതസ്തച്ഛീർഷാണയച്ഛിനദ് രുഷാ || 4 ||

സോമപീഥം തു യത് തസ്യ ശിര ആസീത് കപിഞ്ജലഃ |
കലവിങ്കഃ സുരാപീഥമന്നാദം യത് സ തിത്തിരിഃ || 5 ||

ബ്രഹ്മഹത്യാമഞ്ജലിനാ ജഗ്രാഹ യദപീശ്വരഃ |
സംവത്സരാന്തേ തദഘം ഭൂതാനാം സ വിശുദ്ധയേ |
ഭൂമ്യംബുദ്രുമയോഷിദ്ഭൃശ്ചതുർധാ വൃഭജദ്ധരിഃ || 6 ||

ഭൂമിസ്തുരീയം ജഗ്രാഹ ഖാതപൂരവരേണ വൈ |
ഈരിണം ബ്രഹ്മഹത്യായാ രൂപം ഭൂമൗ പ്രദൃശ്യതേ || 7 ||

തുർയം ചേദവിരോഹേണ വരേണ ജഗൃഹൂർദ്ദ്രുമാഃ |
തേഷാം നിർയാസരുപേണ ബ്രഹ്മഹത്യാ പ്രദൃശ്യതേ || 8 ||

ശശ്വത്കാമവരേണാഹസ്തുരീയം ജഗൃഹുഃ സ്ത്രിയഃ |
രജോരുപേണ താസ്യംഹോ മാസി മാസി പ്രദൃശ്യതേ || 9 ||

ദ്രവ്യഭൂയോവരേണാപസ്തുരീയം ജഗൃഹൂർമലം |
താസു ബുദ്ധുദഹേനാഭ്യം ദൃഷ്ടം തദ്ധരതി ക്ഷിപൻ || 10 ||

ഹതപുത്രസ്തതസ്ത്വഷ്ടാ ജുഹാവേന്ദ്രായ ശത്രവേ |
ഇന്ദ്രശത്ത്രോ വിവർധസ്യ മാചിരം ജഹി വിദ്വിഷം || 11 ||

അമാൻവാഹാർയപചനാദുത്ഥിതോ ഘോരദർശനഃ |
കൃതാന്ത ഇവ ലോകാനാം യുഗാന്തസമയേ യഥാ || 12 ||

വിഷ്വഗ്വിവർധമാനം തമിഷുമാത്രം ദിനേ ദിനേ |
ദഗ്ധശൈലപ്രതീകാശം സന്ധ്യാഭ്രാനീകവർചസം || 13 ||

തപ്തതാമ്രശിഖാശ്മശ്രൂം മധ്യാഹ്നാർക്കോഗ്രലോചനം || 14 ||

ദേദീപ്യമാനേ ത്രിശിവേ ശൂല ആരോപ്യ രോദസീ |
നൃത്യന്തമുന്നദന്തം ച ചാലയന്തം പദാ മഹീം || 15 ||

ദരീഗംഭീരവക്ത്രേണ പിബതാ ച നദസ്തലം |
ലിഹതാ ജിഹ്വയർക്ഷാണി ഗ്രസതാ ഭുവനത്രയം || 16 ||

മഹതാ രൗദ്രദംഷ്ട്രേണ ജ്യോഭമാണം മുഹൂർമുഹുഃ |
വിത്രസ്താ ദുദ്രുവൂർലോകാ വീക്ഷ്യ സർവേ ദിശോ ദശ || 17 ||

യേനാവൃതാ ഇമേ ലോകാസ്തമസാ ത്വാഷ്ട്രമൂർതിനാ |
സ വൈ വ്യത്ര ഇതി പ്രോക്തഃ പാപഃ പരമദാരുണഃ || 18 ||

തം നിജ്ജ്ഞുരഭിദ്രുത്യ

സഗണാ വിബുധർഷഭാഃ |

സൈഃ സൈർഭിദ്യാസ്ത്രശസ്ത്രൗഘൈഃ

സോഽഗ്രസത് താനി കൃത്സ്നശഃ || 19 ||

തതസ്തേ വിസ്ഥിതാഃ സർവേ വിഷണ്ണാ ഗ്രസ്തതേജസഃ |

പ്രത്യഞ്ചമാദിപുരുഷമുപതസ്ഥുഃ സമാഹിതാഃ || 20 ||

ദേവാ ഉഘഃ

വായുബരാഗ്നപ്ക്ഷിതയസ്ത്രിലോകാ

ബ്രഹ്മാദയോ യേ വയമുദ്വിജന്തഃ |

ഹരാമ യസ്തൈ ബലിമന്തകോഽസൗ

ബിഭേതി യസ്മാദരണം തതോ നഃ || 21 ||

അവിസ്ഥിതം തം പരിപൂർണകാമം

സ്പ്രേനൈവ ലാഭേന സമം പ്രശാന്തം |

വിനോപസർപത്യപരം ഹി ബാലിശഃ

ശ്വലാംഗുലേനാതിതിതർതി സിന്ധുഃ || 22 ||

യസ്യോരുശൃംഗേ ജഗതീം സ്വനാവം

മനുർയഥാഽബധ്യ തതാര ദുർഗം |

സ ഏവ നസ്ത്യാഷ്ട്രഭയാദ് ദുരന്താത്

ത്രാതാഽശ്രിതാൻ വാരിചരോഽപി നൂനം || 23 ||

പുരാ സ്വയംഭൂരപി സംയമാംഭ -

സ്യുദീർഘവാതോർമിരവൈഃ കരാലേ |

ഏകോഽരവിനാത് പതിതസ്തതാര

തസ്മാദ് ഭയാദ് യേന സ നോഽസ്തു പാരഃ || 24 ||

യ ഏക ഇൗശോ നിജമായയാ നഃ
 സസർജ യേനാനുസൃജാമ വിശ്വം |
 വയം ന യന്യാപി പുരഃ സമീഹതഃ
 പശ്യാമ ലിംഗം പൃഥഗീശമാനിനഃ || 25 ||

യോ നഃ സപത്തൈർഭൃശമർദ്ദമാനാൻ
 ദേവർഷിതിർയങ്നൃഷു നിത്യ ഏവ |
 കൃതാവതാരസ്തനുഭിഃ സ്വമായയാ
 കൃത്വാഽത്മസാത് പാതി യുഗേ യുഗേ ച || 26 ||

തഥേവ ദേവം വയമാത്മദൈവതം
 പരം പ്രധാനം പുരുഷം വിശ്വമന്യം |
 വ്രജാമ സർവേ ശരണം ശരൺയം
 സ്വാനാം സ നോ ധാസ്യതി ശം മഹാത്മാ || 27 ||

ശ്രീശുക ഉവാച
 ഇതി തേഷാം മഹാരാജ സുരാണാമുപതിഷ്ഠതാം |
 പ്രതീച്ഛാം ദിശ്യഭൂദാവിഃ ശംഖചക്രഗദാധരഃ || 28 ||

ആത്മതുൽയൈഃ ഷോഡശഭിർവിനാ ശ്രീവത്സകൗസ്തുഭൗ |
 പര്യുപാസിതമുന്നിദ്രശരദംബുരുഹേക്ഷണം || 29 ||

ദൃഷ്ട്വാ തമവനൗ സർവ ഇൗക്ഷണാഘ്നാദവിക്ലവാഃ |
 ദണ്ഡവത് പതിതാ രാജംചരണൈരുത്ഥായ തുഷ്ടുവുഃ || 30 ||

ദേവാ ഉഘുഃ
 നമസ്തേ യജ്ഞവീര്യായ വയസേ ഉത തേ നമഃ |
 നമസ്തേ ഹൃസ്തചക്രായ നമഃ സുപുരുഹൂതയേ || 31 ||

യത് തേ ഗതീനാം തിസൃണാമീശിതുഃ പരമം പദം |
നാർവാചീനോ വിസർഗസ്യ ധാതർവേദിതുമർഹതി || 32 ||

ഓം നമസ്തേജസ്തു ഭഗവൻ നാരായണ
വാസുദേവാദിപുരുഷ മഹാപുരുഷ മഹാനുഭാവ
പരമമംഗല പരമകൽയാണ പരമകാരുണിക
കേവല ജഗദാധാര ലോകൈകനാഥ സർവേശ്വര
ലക്ഷ്മീനാഥ പരമഹംസപരിവ്രാജകൈഃ
പരമേണാത്മയോഗസമാധിനാ പരിഭാവിത -
പരിസ്ഫുടപാരമഹംസ്യർമേണോദ്ഘാടിതതമഃ -
കപാടദ്വാരേ ചിത്തേത്യാപാവൃത ആത്മലോകേ
സ്വയമുപലബ്ധനിജസുഖാനുഭവോ ഭവാൻ || 33 ||

ദുരവബോധ ഇവ തവായം വിഹാരയോഗോ
യദശരണോഽശരീര ഇദമനവേക്ഷിതാസ്ഥ -
ത്ഥമവായ ആത്മനൈവാവിക്രിയമാണേന
സഗുണമഗുണഃ സൃജസി പാസി ഹരസി || 34 ||

അഥ തത്ര ഭവാൻ കിം ദേവദത്തവദിഹ
ഗുണവിസർഗപതിതഃ പാരതന്തര്യേണ സ്വകൃത -
കുശലാകുശലം ഫലമുപാദദാത്യാഹോസി -
ദാത്മാരാമ ഉപശമശീലഃ സമഞ്ജസദർശന
ഉദാസ്ത ഇതി ഹ വാവ ന വിദാമഃ || 35 ||

ന ഹി വിരോധ ഉഭയം ഭഗവത്യുപരിഗണിത -
ഗുണഗണേ ഈശ്വര്യേനവഗാഹ്യമാഹാത്മ്യേർവാചീന -
വികൽപവിതർകവിചാരപ്രമാണാഭാസകുതർക -
ശാസ്ത്രകലിലാന്തഃകരണാശ്രയദുരവഗ്രഹവാദിനാം
വിവാദാനവസര ഉപരതസമസ്തമായാമയേ

കേവല ഏവാത്മമായാമന്തർധായ കോ
 ന്വർഥോ ദുർഘട ഇവ ഭവതി സ്വരൂപദ്വയാഭാവാത് || 36 ||

സമവിഷമമതീനാം മതമനുസരസി യഥാ
 രജ്ജുഖണ്ഡഃ സർപാദിധിയാം || 37 ||

സ ഏവ ഹി പുനഃ സർവവസ്തുനി വസ്തുസ്വരൂപഃ
 സർവേശ്വരഃ സകലജഗത്കാരണകാരണഭൂതഃ
 സർവപ്രത്യഗാത്മത്വാത് സർവഗുണാഭാസോപലക്ഷിത
 ഏക ഏവ പര്യവശേഷിതഃ || 38 ||

അഥ ഹ വാവ തവ മഹിമാമൃതരസസമുദ്ര -
 വിപ്രുഷാ സകൃദവലീഡയാ സ്വമനസി
 നിഷ്യന്ദമാനാനവരതസുഖേന വിസ്മാരിത -
 ദൃഷ്ടശ്രുതവിഷയസുഖലേശാഭാസാഃ
 പരമഭാഗവതാ ഏകാന്തിനോ ഭഗവതി
 സർവഭൂതപ്രിയസുഹൃദി സർവാത്മനി നിതരാം
 നിരന്തരം നിർവൃതമനസഃ കഥമു ഹ വാ ഏതേ
 മധുമഥന പുനഃ സ്വാർഥകുശലാ ഹ്യാത്മപ്രിയ -
 സുഹൃദഃ സാധവസ്ത്വച്ചരണാംബുജാനുസേവാം
 വിസൃജന്തി ന യത്ര പുനരയം സംസാരപർയാവർതഃ || 39 ||

ത്രിഭുവനാത്മഭവന ത്രിവിക്രമ ത്രിനയന
 ത്രിലോകമനോഹരാനുഭാവ തവൈവ വിഭൂതയോ
 ദിതിജദനുജാദയശ്ചാപി തേഷാമനുപക്രമ -
 സമയോഽയമിതി സ്വാത്മമായയാ
 സുരനരമൃഗമിശ്രിതജലചരാകൃതിഭി -
 ര്യഥാപരാധം ദണ്ഡം ദണ്ഡധര ദധർഥ

ഏവമേനമപി ഭഗവഞ്ജഹി ത്വാഷ്ട്രമുത
യദി മന്യസേ || 40 ||

അസ്മാകം താവകാനാം തവ നതാനാം തത
തതാമഹ തവ ചരണനലിനയുഗലധ്യാനാ -
നുബദ്ധഹൃദയനിഗഡാനാം സ്വലിംഗവിവരണേനാ -
ത്മസാത്കൃതാനാമനുകമ്പാനുരഞ്ജിതവിശദ -
രുചിരശിശിരസ്മിതാവലോകേന വിഗലിത -
മധുരമുഖരസാമൃതകലയാ ചാന്തസ്താപ -
മനുലാർഹസി ശമയിതും || 41 ||

അഥ ഭഗവംസ്തവാസ്മാഭിരഖിലജഗ -
ദുത്പത്തിസ്ഥിതിലയനിമിത്തായമാനദിവ്യ -
മായാവിനോദസ്യ സകലജീവനികായാനാ -
മന്തർഹൃദയേഷു ബഹിരപി ച ബ്രഹ്മപ്രത്യഗാത്മ -
സ്വരൂപേണ പ്രധാനരൂപേണ ച യഥാദേശകാല -
ദേഹാവസ്ഥാനവിശേഷം തദുപാദാനോ -
പലംഭകതയാനുഭവതഃ സർവപ്രത്യയസാക്ഷിണ
ആകാശശരീരസ്യ സാക്ഷാത്പരബ്രഹ്മണഃ
പരമാത്മനഃ കിയാനിഹ വാർഥവിശേഷോ
വിജ്ഞാപനീയഃ സ്യാദ് വിസ്ഫുലിംഗാദിഭിരിവ
ഹിരണ്യരേതസഃ || 42 ||

അത ഏവ സ്വയം തദുപകൽപയാസ്മാകം
ഭഗവതഃ പരമഗുരോസ്തവ ചരണശത -
പലാശ്ചായാം വിവിധവൃജിനസംസാര -
പരിശ്രമോപശമനീമുപസ്യതാനാം വയം
യത്കാമേനോപസാദിതാഃ || 43 ||

അഥോ ഈശ ജഹി ത്വാഷ്ട്രം ഗ്രസന്തം ഭുവനത്രയം |
ഗ്രസ്താനി യേന നഃ കൃഷ്ണ തേജാംസ്യസ്ത്രായുധാനി ച || 44 ||

ഹംസായ ദഹനിലയായ നിരീക്ഷകായ
കൃഷ്ണായ മൃഷ്ടയശസേ നിരുപക്രമായ |
സത്സംഗ്രഹായ ഭവപാഥമനിജാശ്രമാപ്ത -
വന്തേ പരീഷ്ടഗതയേ ഹരയേ നമസ്തേ || 45 ||

ശ്രീശുക ഉവാച
അഥൈവമീഡിതോ രാജൻ സാദരം ത്രിദശൈർഹരിഃ |
സ്വമുപസ്ഥാനമാകർണ്യ പ്രാഹ താനഭിനന്ദിതഃ || 46 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രീതോഽഹം വഃ സുരശ്രേഷ്ഠാ
മദുപസ്ഥാനവിദ്യയാ |
ആത്മൈശ്വര്യസ്ഥിതിഃ പുംസാം
ഭക്തിശൈവ യയാ മയി || 47 ||

കിം ദുരാപം മയി പ്രീതേ തഥാപി വിബുധർഷഭാഃ |
മയ്യേകാന്തമതിർനാൻയൻമത്തോ വാഛരതി തത്ത്വവിത് || 48 ||

ന വേദ കൃപണഃ ശ്രേയ ആത്മനോ ഗുണവസ്തുഭ്യുക് |
തസ്യ താനിച്ഛതോ യച്ഛേദ് യദി സോഽപി തഥാവിധഃ || 49 ||

സ്വയം നിഃശ്രേയസം വിദ്വാൻ ന വക്ത്യജ്ഞായ കർമ്മ ഹി |
ന രാതി രോഗിണോഽപഥ്യം വാഛരതോ ഹി ഭിഷക്തമഃ || 50 ||

മഘവൻ യാത ഭദ്രം വോ ദധ്യഞ്ചമൃഷിസത്തമം |
വിദ്യാവ്രതതപഃസാരം ഗാത്രം യാചത മാ ചിരം || 51 ||

സ വാ അധിഗതോ ദധ്യങ്ങശ്ചിദ്യാം ബ്രഹ്മ നിഷ്കലം ।
യദ് വാ അശ്വശിരോ നാമ തയോരമരതാം വ്യധാത് ॥ 52 ॥

ദധ്യങ്ങാഥർവണസ്ത്വഷ്ട്രേ വർമാഭേദ്യം മദാത്മകം ।
വിശ്വരൂപായ യത് പ്രാദാത് ത്വഷ്ടാ യത് ത്വമധാസ്തതഃ ॥ 53 ॥

യുഷ്മദ്യം യാചിതോഽശ്ചിദ്യാം ധർമജ്ഞോഽംഗാനി ദാസ്യതി ।
തതസ്തൈരായുധശ്രേഷ്ഠോ വിശ്വകർമ്മവിനിർമ്മിതഃ ।
യേന വ്യുത്രശിരോ ഹർതാ മത്തേജ ഉപബൃംഹിതഃ ॥ 54 ॥

തസ്മിൻ വിനിഹതേ യൂയം തേജോഽസ്ത്രായുധസമ്പദഃ ।
ഭൂയഃ പ്രാപ്സ്യഥ ഭദ്രം വോ ന ഹിംസന്തി ച മത്പരാൻ ॥ 55 ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നവമോദ്യായഃ ॥